

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Adroddiad Blynyddol y Gymraeg

2025 i 2026

Sut aethom ati i gyflawni ein dyletswyddau, hyrwyddo defnydd o'r Gymraeg, a chreu cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith

Dyddiad cyhoeddi: Mehefin 2026

Trosolwg

Dyma adroddiad blynyddol Cyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor) ar y Gymraeg ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2025 a 31 Mawrth 2026. Mae'n gosod allan sut yr aethom ati i:

- Gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a gweithredu ein Polisi Iaith Gymraeg
- Hyrwyddo'r iaith a hybu a hwyluso cyfleoedd i'w defnyddio
- Sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gynnal ein busnes

Mwy o wybodaeth

Mae'r adroddiad hwn ar gael ar ein gwefan yn www.ynysmon.llyw.cymru. Os oes ei angen arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau am ei gynnwys, cysylltwch â'r Tîm Polisi a'r Gymraeg.

Cyngor Sir Ynys Môn
Swyddfa'r Sir
Llangefni
LL77 7TU

Ffôn: 01248 75 00 57

E-bost: Cymraeg@ynysmon.llyw.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd cysylltu efo ni yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r adroddiad hwn hefyd ar gael yn Saesneg.

This report is also available in English.

Nodyn: Yn y ddogfen hon ceir cynnwys a gynhyrchwyd gan ddeallusrwydd artiffisial (AI). Adolygwyd y cynnwys gan yr awdur i sicrhau ei fod yn gywir ac wedi'i olygu/ddiwygio lle bo angen. Mae'r awdur yn cymryd cyfrifoldeb am y cynnwys hwn.

Dogfennau cysylltiedig

Hysbysiad Cydymffurfio dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011; Polisi Iaith Gymraeg; Strategaeth Hybu'r Gymraeg; Cynllun y Cyngor. I gyd ar gael ar ein gwefan, <https://www.ynysmon.llyw.cymru/cy/Cyngor/Iaith/Yr-Iaith-Gymraeg-ar-Ynys-Mon.aspx>.

Cynnwys

Rhagair	1
Uchafbwyntiau'r flwyddyn	Error! Bookmark not defined.
Blaenoriaeth un: Gwasanaethau Cymraeg	Error! Bookmark not defined.
Blaenoriaeth dau: Defnydd mewnol o'r Gymraeg.....	5
Edrych ymlaen	7
Atodiad un: Data cwynion.....	8
Atodiad dau: Data sgiliau iaith Gymraeg, hyfforddiant a recriwtio	9
Atodiad tri: Cefndir yr adroddiad	16

Rhagair

Mae'r Gymraeg yn rhan bwysig o hunaniaeth a bywyd cymunedol Ynys Môn, ac mae hynny'n cael ei adlewyrchu'n glir yng Nghynllun y Cyngor ar gyfer 2023 i 2028, lle mae'r iaith yn un o'n hamcanion strategol. Pwysleisia'r ymrwymiad hwn ein cyfrifoldeb i ddarparu gwasanaethau o safon drwy'r Gymraeg, ac i sicrhau bod yr iaith yn rhan naturiol o waith a threfniadau dydd i ddydd y Cyngor.

Mae'r amcan strategol hwn hefyd yn gosod y cyd-destun ar gyfer ein gwaith o gydymffurfio â Safonau statudol y Gymraeg. Mae'n ein cynorthwyo i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal, ac i ystyried anghenion ieithyddol ein trigolion yn gyson wrth gynllunio a darparu gwasanaethau.

Y llynedd, cyflwynom Bolisi Iaith Gymraeg newydd, sy'n garreg filltir bwysig arall yn y gwaith hwn. Adlewyrcha'r polisi diwygiedig amcanion Cynllun y Cyngor a darpara fframwaith clir ar gyfer rhoi'r safonau ar waith yn ymarferol. Cadarnha rôl ganolog y Gymraeg yn ein gwaith mewnol, gan atgyfnerthu hawl staff, aelodau, ac eraill sy'n gweithio ar ran y Cyngor i ddefnyddio'r iaith yn eu gwaith.

Yn ogystal â chefnogi cydymffurfiaeth statudol, mae'r polisi a'r amcan strategol yn rhoi cyfeiriad clir ar gyfer datblygu ein defnydd o'r Gymraeg ymhellach. Mae hyn yn cynnwys cefnogi staff ac aelodau etholedig i ddefnyddio'r iaith yn hyderus, a meithrin amgylchedd lle mae'r Gymraeg yn cael ei hystyried yn gyfrwng naturiol ar gyfer gweithio a chyfathrebu.

Pleser yw cyflwyno'r adroddiad blynyddol hwn, sy'n dangos sut y mae'r Cyngor wedi gweithredu'r egwyddorion hyn yn ystod y flwyddyn. Cyniga drosolwg o'r trefniadau sydd ar waith i sicrhau cydymffurfiaeth, gan amlygu sut y mae'r amcan strategol a'r polisi iaith yn llywio defnydd parhaus o'r Gymraeg ar draws holl wasanaethau a gweithgarwch Cyngor Sir Ynys Môn.

Cynghorydd Dafydd Roberts
Aelod Portffolio Addysg a'r Gymraeg

Dylan J. Williams
Prif Weithredwr

Uchafbwyntiau'r flwyddyn

Mae uchafbwyntiau eleni'n cynnwys:

- **Lefel uchel o gydymffurfiaeth â safonau'r Gymraeg**
Dangosodd ein hunanasesiad fod y Cyngor yn perfformio'n gryf ar draws y rhan fwyaf o'r safonau, gyda threfniadau cadarn ar waith i gefnogi gwasanaethau Cymraeg a defnydd mewnol o'r iaith.
- **Cryfhau trefniadau llywodraethu a gwneud penderfyniadau**
Cymerwyd camau sylweddol i wella llywodraethu, gan gynnwys diwygio templedi adroddiadau a chanllawiau staff i sicrhau bod asesu effaith ar y Gymraeg yn rhan fwy systematig ac amlwg o brosesau penderfynu.
- **Meithrin hyder a diwylliant Cymraeg yn y gweithle**
Mae ein ffocws parhaus ar ddatblygu sgiliau a chreu cyfleoedd anffurfiol i ddefnyddio'r Gymraeg wedi helpu i adeiladu hyder ymhlith staff, a gwneud yr iaith yn rhan naturiol o waith dydd i ddydd. Mae hyn yn cyfrannu at ddiwylliant cadarnhaol lle mae'r iaith yn cael ei gweld nid yn unig fel gofyniad, ond fel adnodd gwerthfawr sy'n cefnogi gwasanaethau gwell i'r cyhoedd ac yn meithrin balchder ymhlith y gweithlu.
- **Mwy o ddefnydd o ddata i lywio gwelliannau**
Adeiladom ar ein trefniadau monitro a chasglu data, gan gynnwys data ar sgiliau iaith staff a defnydd o wasanaethau, gan roi sylfaen dystiolaeth gryfach i lywio penderfyniadau a gwelliant parhaus.
- **Paratoi ar gyfer Eisteddfod yr Urdd**
Paratowyd yn helaeth ar gyfer cynnal Eisteddfod yr Urdd 2026, gan gryfhau rôl y Cyngor yn hyrwyddo'r Gymraeg ar lefel gymunedol ac ysbrydoli defnydd o'r iaith ymhlith pobl ifanc.

Blaenoriaeth un: Gwasanaethau Cymraeg

Mae'r adran hon yn crynhoi sut mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau Cymraeg ac yn ystyried effaith ar y Gymraeg wrth wneud penderfyniadau, gan sicrhau cydymffurfiaeth barhaus a gwella cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith.

Hunanasesu

Cynhaliwyd hunanasesiad ym mis Chwefror 2026 i werthuso cydymffurfiaeth y Cyngor â Safonau'r Gymraeg. Dangosodd y canfyddiadau lefel uchel o gydymffurfiaeth yn gyffredinol, gyda threfniadau cadarn ar waith ar draws gwasanaethau, polisi a gweithrediad mewnol.

Er hynny, nodwyd rhai meysydd lle mae angen gwella cysondeb, yn enwedig mewn perthynas â gweithgareddau hamdden a dibyniaeth ar ddarparwyr trydydd parti, ac mae camau wedi'u hadnabod i fynd i'r afael â'r rhain.

Tynnodd yr hunanasesiad sylw at gryfderau fel datblygu sgiliau iaith y gweithlu, trefniadau recriwtio cadarn a defnydd cynyddol o ddata i lywio penderfyniadau, gan ddarparu sylfaen gadarn ar gyfer gwelliant parhaus.

Llywodraethu ac atebolrwydd

Yn ystod y flwyddyn, derbyniom adborth gan Gomisiynydd y Gymraeg ar ein trefniadau presennol, ac ymatebom yn gadarn drwy gryfhau ein trefniadau llywodraethu.

Roedd hyn yn cynnwys adolygu templedi adroddiadau'r pwyllgorau craffu a diweddarau canllawiau i staff er mwyn sicrhau bod:

- asesiadau effaith ar y Gymraeg yn cael eu crybwyll yn glir mewn adroddiadau
- ystyriaeth briodol yn cael ei rhoi i'r canfyddiadau wrth lunio argymhellion

Dylai'r gwelliannau hyn gyfrannu at wneud ystyriaeth o'r Gymraeg (a materion cydraddoldeb ehangach) yn fwy systematig, tryloyw ac integredig o fewn prosesau gwneud penderfyniadau'r Cyngor.

Er bod nifer y cwynion a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn yn parhau'n isel iawn (dim ond dau), mae hyn yn cyferbynnu â chynnydd yn nifer yr ymchwiliadau statudol a agorwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg.

Ystyriwn ganfyddiadau ymchwiliadau fel cyfle i ddysgu ac i wella. Mae gwaith eisoes ar y gweill i gryfhau ein trefniadau ymhellach, yn enwedig mewn perthynas ag asesu effaith a threfniadau llywodraethu.

Ymgysylltu ac ymgynghori

Yn dilyn dyfarniad gan Gomisiynydd y Gymraeg, cymerwyd camau penodol i gryfhau ein harferion ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd.

Mae canllawiau diwygiedig bellach yn sicrhau bod staff yn:

- Rhoi ystyriaeth lawn ac amserol i effaith bosibl cynigion ar y Gymraeg
- Cyfathrebu'r effeithiau hynny'n glir mewn dogfennau ymgysylltu ac ymgynghori

Mae'r gwelliannau hyn yn helpu i sicrhau bod ystyriaethau'r Gymraeg yn cael eu hystyried yn gyson ac yn weladwy wrth ddatblygu polisiau a chynigion.

Grŵp Llywio'r Gymraeg a Chydraddoldeb

Yn ystod y flwyddyn, gwnaethom benderfyniad strategol i ehangu sgôp ein trefniadau llywodraethu drwy ymestyn cylch gorchwyl Grŵp Hyrwyddo'r Gymraeg i gynnwys y maes cydraddoldeb. O ganlyniad, sefydlwyd Grŵp Llywio'r Gymraeg a Chydraddoldeb, sy'n dod â meysydd polisi a gweithredu perthnasol ynghyd mewn ffordd fwy integredig. Mae hyn wedi cryfhau ein gallu i sicrhau bod y Gymraeg a chydraddoldeb yn cael eu hystyried ar y cyd wrth wneud penderfyniadau a darparu gwasanaethau.

Rhai o lwyddiannau'r grŵp yn ystod y flwyddyn oedd:

- Datblygu cynllun gweithredu blynyddol ar gyfer ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, yn cynnwys mentrau ymarferol fel pecynnau *Croeso i'r Gymraeg* a sesiynau dysgu Cymraeg syml i deuluoedd ffoaduriaid, gan gefnogi integreiddio a chynhwysiant
- Cryfhau cydweithio â Fforwm Iaith Ynys Môn er mwyn cefnogi a datblygu mentrau iaith ar lefel gymunedol
- Gwella'r trefniadau ar gyfer casglu a storio data cydraddoldeb staff, gan ddarparu sylfaen dystiolaeth gryfach i lywio penderfyniadau a monitro cynnydd

Ar y cyfan, mae'r newidiadau hyn yn cynrychioli cam pwysig ymlaen o ran integreiddio'r Gymraeg o fewn agenda ehangach cydraddoldeb y Cyngor, gan gefnogi dull mwy strategol, cydlynol a chynaliadwy o hyrwyddo'r iaith.

Eisteddfod yr Urdd – Paratoi a chydweithio

Yn ystod y flwyddyn, bu gwaith sylweddol ar y gweill i baratoi ar gyfer cynnal Eisteddfod yr Urdd 2026 ar Ynys Môn. Mae hyn wedi bod yn gyfle allweddol i'r Cyngor chwarae rôl flaenllaw yn hyrwyddo'r Gymraeg a'i defnydd mewn cyd-destun cymunedol, diwylliannol ac economaidd ehangach.

Trwy gydweithio agos â'r Urdd a phartneriaid lleol, mae'r Cyngor wedi cyfrannu at gynllunio rhaglen o weithgareddau a mentrau fydd yn denu pobl ifanc a theuluoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn naturiol, yn ogystal â chryfhau'r cysylltiad rhwng y Cyngor a'r gymuned. Cefnoga'r gwaith hwn amcan strategol y Cyngor ar gyfer y Gymraeg, ac adlewyrchu ein hymrwymiad i hyrwyddo'r iaith nid yn unig o fewn ein gwasanaethau, ond hefyd fel rhan ganolog o fywyd cymunedol yn lleol.

Blaenoriaeth dau: Defnydd mewnol o'r Gymraeg

Mae'r adran hon yn crynhoi'r camau a gymerwyd i hyrwyddo a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o fewn gweithrediad mewnol y Cyngor, gan gynnwys datblygu sgiliau'r gweithlu, cryfhau diwylliant dwyieithog, a sicrhau bod staff yn gallu gweithio ac ymgysylltu'n naturiol drwy gyfrwng y Gymraeg.

Polisi Iaith Gymraeg newydd

Roedd hon yn flwyddyn allweddol wrth weithredu ein Polisi Iaith Gymraeg diwygiedig, sef y flwyddyn lawn gyntaf o'i weithredu. Gosoda'r polisi ddisgwyliadau clir ar staff o ran defnyddio'r Gymraeg yn eu gwaith, gan bwysleisio ar yr un pryd eu hawl i weithio drwy gyfrwng yr iaith. Law yn llaw ac amcan strategol Cynllun y Cyngor, mae hyn wedi cryfhau'r fframwaith corfforaethol ar gyfer hyrwyddo defnydd mewnol o'r iaith ac wedi rhoi cyfeiriad strategol cliriach i'r gwaith.

Caiff crynodeb o'r polisi ei rannu i'w ddarllen a'i dderbyn gan bob aelod o staff drwy'r Porth Polisi yn fuan yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

Meithrin diwylliant Cymraeg

Parhawyd i weithredu ystod o ymyriadau ymarferol i gynnal a hyrwyddo'r Gymraeg yn y gweithle. Mae'r rhain yn cynnwys ymgyrchoedd fel *Her Gymraeg y Mis*, rhoi *Croeso Cymraeg* i bob aelod newydd o staff, a sicrhau bod cyfathrebu Cyngor gyfan yn ddwyieithog. At hynny, mae rhaglenni datblygu fel Academi Môn a Dyfodol Môn yn rhoi pwyslais amlwg ar sgiliau iaith Gymraeg fel rhan o ddatblygiad proffesiynol.

Yn ychwanegol, lanswyd hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith newydd mewn partneriaeth ag Iaith Cyf., i gryfhau dealltwriaeth staff o arwyddocâd y Gymraeg i'r Cyngor a'n hardal ehangach.

Datblygu sgiliau'r gweithlu

Parhawyd i gydweithio'n agos â Dysgu Cymraeg Gogledd Orllewin i gynnig cyfleoedd i staff ddysgu a gwella eu sgiliau Cymraeg. Er bod y niferoedd yn parhau'n gadarn, gwelwyd gostyngiad o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Ymhlith y ffactorau mae trosiant staff, cwblhau cyrsiau, a rhai unigolion yn rhoi'r gorau i ddysgu am resymau ymarferol.

Bydd ffocws y flwyddyn nesaf ar ddeall y ffactorau hyn yn well ac ar ddatblygu dull mwy strategol o gynnal cyfranogiad a lleihau'r nifer sy'n rhoi'r gorau iddi.

Dangosodd ein tiwtoriaid hyblygrwydd ac awydd i addasu dulliau addysgu i anghenion gwahanol ein cydweithwyr, gyda phwyslais ar adeiladu hyder a dathlu cynnydd. Mae gweithgareddau cymdeithasol a diwylliannol fel boreau coffi, ymweliadau ac ymgyrchoedd codi arian wedi rhoi cyfleoedd gwerthfawr i staff ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau anffurfiol.

Dylanwad ar lefel genedlaethol

Yn ystod y flwyddyn, parhawyd i gyfrannu at drafodaethau cenedlaethol ar rôl y gweithle fel sbardun i gynyddu defnydd o'r Gymraeg. Mae profiad a pholisïau'r Cyngor wedi cyfrannu at ddatblygu model polisi iaith gweithle 'arloesol' newydd gan Gomisiynydd y Gymraeg, gan adlewyrchu rôl flaengar y Cyngor yn y maes hwn.

Edrych ymlaen

Mae ein blaenoriaethau ar gyfer y flwyddyn nesaf yn cynnwys:

- **Strategaeth Hybu'r Gymraeg**
Ail-ymweld â Strategaeth Hybu'r Gymraeg yng ngoleuni unrhyw arweiniad neu argymhellion newydd gan Gomisiynydd y Gymraeg, er mwyn penderfynu a oes angen ei diweddarau neu ei diwygio, a sicrhau ei bod yn parhau'n addas i'r diben ac yn adlewyrchu'r cyd-destun presennol.
- **Cryfhau trefniadau asesu effaith a llunio polisi**
Parhau i ddatblygu a gwella'r dull o ystyried effaith ar y Gymraeg ar draws pob lefel o wneud penderfyniadau, gan sicrhau cysondeb, tryloywder a dealltwriaeth glir ymhlith staff.
- **Datblygu sgiliau Cymraeg y gweithlu a chyfleoedd dysgu**
Gweithio i ddeall yn well y ffactorau sy'n effeithio ar gyfranogiad mewn hyfforddiant iaith a datblygu dull mwy strategol o gynnal cyfraddau dysgu a lleihau'r nifer sy'n rhoi'r gorau iddi.
- **Gwella cysondeb darpariaeth gwasanaethau Cymraeg**
Canolbwyntio ar sicrhau bod gwasanaethau Cymraeg yn cael eu darparu'n gyson ar draws pob gwasanaeth, gan gynnwys meysydd fel hamdden.
- **Manteisio ar gyfleoedd strategol i hyrwyddo'r Gymraeg**
Adeiladu ar y momentwm a grëwyd drwy waith paratoi ar gyfer Eisteddfod yr Urdd, gan ddefnyddio'r cyfle hwn i gynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned ac ymhlith staff, yn ogystal â chryfhau proffil yr iaith ar draws yr ynys.

Atodiad un: Data cwynion

Mae'r atodiad hwn yn darparu manylion cefnogol ar gydymffurfiaeth y Cyngor â'r safonau, gan ganolbwyntio'n benodol ar gwynion ac Ymchwiliadau statudol gan Gomisiynydd y Gymraeg.

Tabl 1: Manylion cwynion

Mae'r tabl isod yn nodi cwynion sy'n cwrdd â diffiniad ein gweithdrefn gwynion, sef cwynion gan unigolion a effeithiwyd yn uniongyrchol gan yr amgylchiadau dan sylw ac sy'n codi amheuaeth o fethiant i gadw at Safonau'r Gymraeg neu'n polisi iaith.

Cwyn	Dosbarth safonau	Manylion
2025/26-01	Cyflenwi gwasanaethau	Ateb uniaith Saesneg i ohebiaeth e-bost Gymraeg
2025/26-02	Cyflenwi gwasanaethau	Testun Saesneg wedi ei leoli uwchben testun Cymraeg mewn gohebiaeth e-bost ddwyieithog

Tabl 2: Manylion pryderon

Mae'r tabl isod yn nodi pryderon neu sylwadau eraill gan unigolion nad oeddent wedi'u heffeithio'n uniongyrchol, yn ogystal â materion yn ymwneud â'r Gymraeg nad ydynt yn codi amheuaeth o fethiant i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

Cyfeirnod	Manylion
01	Cyfieithu peirianyddol gwallus o enwau ysgolion o'r Gymraeg i'r Saesneg

Tabl 3: Manylion ymchwiliadau

Mae'r tabl isod yn nodi unrhyw ymchwiliadau statudol a gynhaliwyd gan Gomisiynydd y Gymraeg, boed yn deillio o gŵyn neu ar fenter y Comisiynydd ei hun.

Cyfeirnod	Dosbarth safonau	Manylion
CS1328	Cyflenwi gwasanaethau	Defnydd o'r Gymraeg mewn dosbarth ffitrwydd Môn Actif. Methiant wedi ei ganfod i gydymffurfio â'r safonau a chamau gweithredu wedi eu cymryd
CS1410	Cyflenwi gwasanaethau	Defnydd o'r Gymraeg gyda defnyddiwr gwasanaeth digartrefedd. Aros am benderfyniad y Comisiynydd ynghylch a fydd ymchwiliad yn cael ei gynnal

Penderfynodd y Comisiynydd beidio ymchwilio i un mater arall yn dilyn derbyn sicrwydd gennym o fesurau i gryfhau ein trefniadau asesu effaith ar y Gymraeg.

Atodiad dau: Data sgiliau iaith Gymraeg, hyfforddiant a recriwtio

Mae'r atodiad hwn yn darparu manylion cefnogol ar gydymffurfiaeth y Cyngor â'r safonau, gan ganolbwyntio'n benodol ar sgiliau iaith y gweithlu, hyfforddiant, a chategoreiddio swyddi.

Sgiliau iaith staff - Crynodeb

Mae'r Cyngor yn parhau i gasglu a monitro gwybodaeth gynhwysfawr am sgiliau Cymraeg y gweithlu, yn unol â gofynion safonau 170 a 171. Gwneir hyn fel rhan o broses y sgwrs flynyddol gyda rheolwyr. Mae'r ganran dychweliadau yn parhau i fod yn 100%, gan roi sylfaen gadarn ar gyfer dealltwriaeth gywir o gapasiti ieithyddol y sefydliad.

Nid yw proffil cyffredinol sgiliau'r gweithlu wedi newid yn sylweddol ers y flwyddyn flaenorol, gyda:

- tua 78% â lefel uchel o sgiliau Cymraeg (lefelau 4 a 5 ar ein fframwaith sgiliau iaith)
- tua 3% o staff yn ddi-Gymraeg (lefel 0)

Mae hyn yn adlewyrchu gweithlu cryf ei Gymraeg, gan gynnwys lefel uchel o sgiliau ymhlith:

- uwch arweinwyr, rheolwyr a phrif swyddogion
- gwasanaethau rheng-flaen allweddol fel Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai
- swyddogaethau corfforaethol fel Busnes y Cyngor ac Adnoddau

Mae dadansoddiad sgiliau iaith fesul graddfa gyflog yn dangos bod:

- lefelau uchel o ruglder (lefel 5) ar draws y rhan fwyaf o raddfeydd
- gwelliant graddol mewn sgiliau wrth symud i fyny'r graddfeydd
- lefel uchel o sgiliau ymhlith prif swyddogion.

Mae hyn yn bwysig o safbwynt diwylliant arweinyddiaeth a'r gallu i osod esiampl gorfforaethol o ran defnydd a hyrwyddo'r Gymraeg.

Sgiliau Cymraeg fesul gwasanaeth

Tîm Arwain (yn cynnwys prif weithredwr, dirprwy, cyfarwyddwr a chynorthwyr personol)

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 9

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	-	-	-	-	-	9
Canran	-	-	-	-	-	100%

Adnoddau

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 97

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	1	4	4	6	9	73
Canran	1%	4%	4%	6%	9%	75%

Adnoddau Dynol, Cyfathrebu a Phrofiad Cwsmer

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 44

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	-	-	-	1	9	34
Canran	-	-	-	2%	20%	77%

Busnes y Cyngor

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 30

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	-	-	-	2	1	27
Canran	-	-	-	7%	3%	90%

Digidol, Perfformiad a Moderneiddio

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 58

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	6	6	2	4	9	31
Canran	10%	10%	3%	7%	16%	53%

Dysgu

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 82

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	-	2	1	4	11	62
Canran	-	3%	1%	5%	14%	78%

Gwasanaethau Cymdeithasol

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 648

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	20	44	46	49	110	379
Canran	3%	7%	7%	8%	17%	59%

Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 309

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	17	32	25	16	30	189
Canran	6%	10%	8%	5%	10%	61%

Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 325

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	3	24	18	34	46	200
Canran	1%	7%	6%	10%	14%	62%

Tai

Nifer o weithwyr yn y gwasanaeth: 199

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	5	7	8	12	27	140
Canran	3%	4%	4%	6%	14%	70%

Sgiliau Cymraeg fesul graddfeydd cyflog

Graddfeydd 1-5

Nifer y gweithwyr yn y raddfa: 1353

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	43	102	88	110	195	815
Canran	3%	8%	7%	8%	14%	60%

Graddfeydd 6-10

Nifer y gweithwyr yn y raddfa: 458

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	9	16	18	20	61	334
Canran	2%	3%	4%	4%	13%	73%

Prif swyddogion

Nifer y gweithwyr yn y raddfa: 18 (data ar gyfer 16)

Lefel	L0	L1	L2	L3	L4	L5
Nifer	-	-	-	1	1	14
Canran	-	-	-	6%	6%	88%

Diagram 1: Sgiliau Cymraeg fesul gwasanaeth

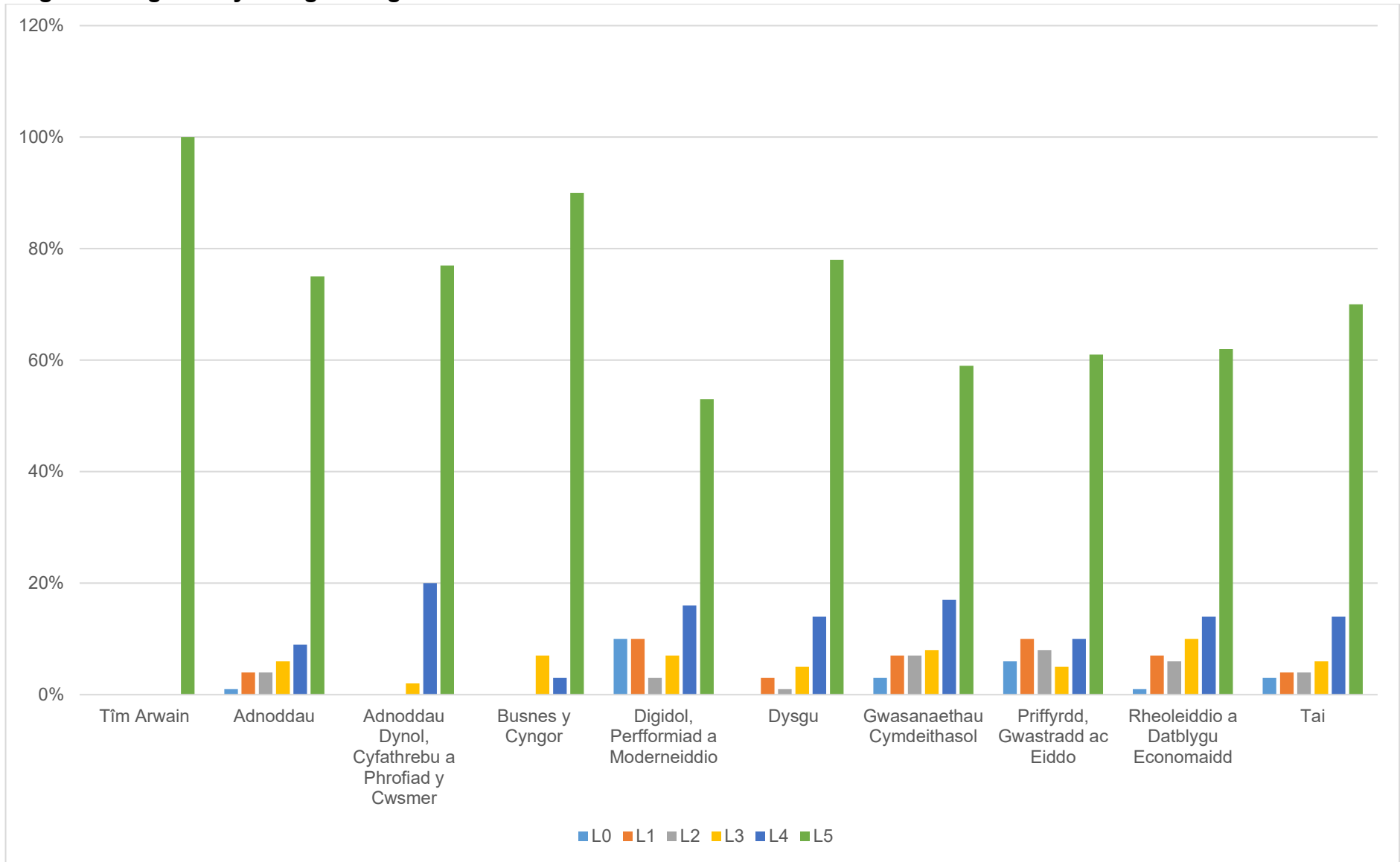
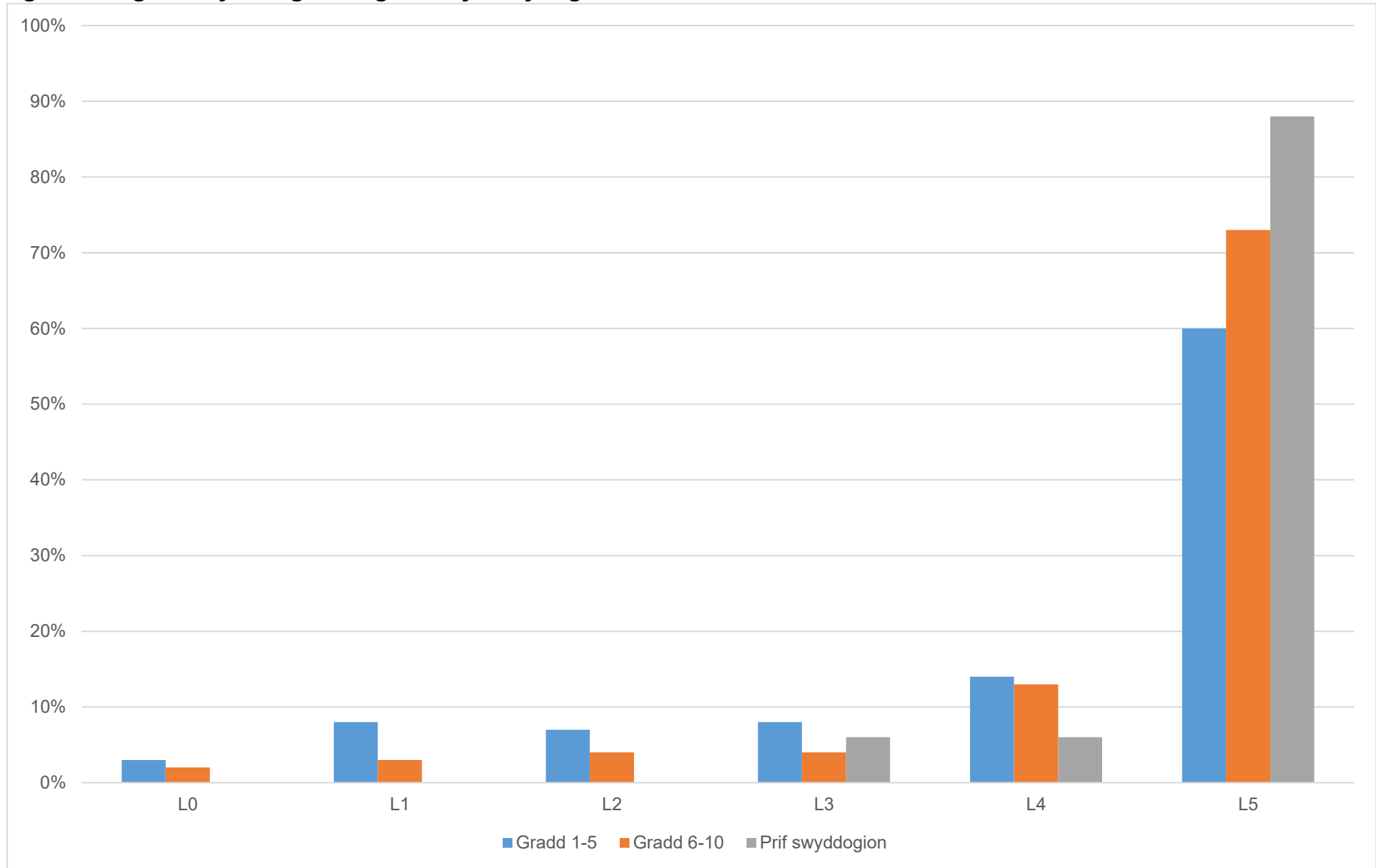

Diagram 2: Sgiliau Cymraeg fesul graddfeydd cyflog

Hyfforddiant iaith Gymraeg

Yn ystod y cyfnod adrodd, mynychodd 55 aelod o staff gyrsiau iaith Gymraeg ffurfiol ar wahanol lefelau.

Tabl 4: Nifer staff yn derbyn hyfforddiant iaith Gymraeg

Cymhwyster	Nifer
Mynediad / Sylfaen	21
Canolradd	14
Codi Hyder	6
Gloywi	8
Allanol / Astudio annibynnol	6

Mae'r Cyngor yn parhau i weithio mewn partneriaeth â Dysgu Cymraeg Gogledd Orllewin, gan alluogi darpariaeth hyblyg sydd wedi'i theilwra i anghenion gweithredol gwasanaethau. Mae cynnwys rheolwyr llinell yn yr hyfforddiant hwn yn cefnogi defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle, nid dysgu damcaniaethol yn unig.

Derbyniodd 99 o staff newydd Groeso Cymraeg – sef gwybodaeth am ddyletswyddau ac amcanion iaith Gymraeg y Cyngor – drwy'r cynllun anwytho sy'n gynnydd sylweddol o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Treialwyd sesiwn ymwybyddiaeth iaith Gymraeg newydd, gyda'r bwriad o'i ehangu i'r holl weithlu.

Iaith hyfforddiant

Mae'r Cyngor yn parhau i gryfhau ei drefniadau ar gyfer cofnodi cyfrwng iaith hyfforddiant mewnol. Er bod cyfyngiadau technegol presennol o fewn y system Adnoddau Dynol, mae addasiadau gweithredol wedi'u cyflwyno i sicrhau bod y data mor gywir a chyfredol â phosibl.

Yn ystod 2025/26:

- Mynychodd 45 aelod o staff hyfforddiant a gynhigiwyd drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mynychodd 1,180 aelod o staff hyfforddiant dwyieithog.

Mae'r niferoedd hyn yn cynrychioli:

- dyblu yn y nifer a fynychodd hyfforddiant Cymraeg yn unig ers y llynedd, a
- cynnydd o 19% mewn hyfforddiant dwyieithog, sy'n adlewyrchu dull hyblyg a chost-efeithiol sy'n diwallu anghenion amrywiol y gweithlu.

Recriwtio

Mae'r Cyngor yn parhau i weithredu ei fframwaith sgiliau iaith ar gyfer pob swydd. Yn ystod y flwyddyn, hysbysebwyd swyddi newydd a swyddi gwag ar draws pob lefel ieithyddol, gyda phob swydd yn cynnwys gofyniad iaith priodol.

Tabl 5: Swyddi a hysbysebwyd yn ôl lefelau'r fframwaith sgiliau iaith

	Nifer
Lefel 1	35
Lefel 2	12
Lefel 3	175
Lefel 4	80
Lefel 5	172
Sgiliau iaith Gymraeg ddim yn angenrheidiol	0

Atodiad tri: Cefndir yr adroddiad

Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 sy'n gosod dyletswydd ar y Cyngor i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Mae'r safonau hyn yn nodi sut y dylai'r Cyngor ddefnyddio ac ystyried y Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd. Eu prif egwyddorion yw gwneud yn siŵr nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg mewn bywyd cyhoeddus, bod yr iaith yn cael eu hybu, a bod cyrff cyhoeddus yn hwyluso defnydd ohoni.

Derbyniodd y Cyngor Hysbysiad Cydymffurfio gan Gomisiynydd y Gymraeg yn 2015, sy'n nodi'r union safonau y mae'n rhaid i ni gydymffurfio â nhw. Mae cyfanswm o 160 o safonau'n berthnasol i'r Cyngor. Ceir rhagor o fanylion am y safonau a'n trefniadau i gydymffurfio â nhw ar wefan ein gwefan.

Polisi iaith Gymraeg y Cyngor sy'n egluro sut y caiff y safonau eu rhoi ar waith. Mae'r polisi'n seiliedig ar yr egwyddor bod gan y Gymraeg a'r Saesneg statws cyfartal, ac mae'n cydnabod cyfrifoldeb y Cyngor i ddiogelu a hyrwyddo'r Gymraeg, yn fewnol gyda'n staff a'n haelodau ac yn allanol wrth ddelio efo'r cyhoedd.

Y Rheolwr Polisi a'r Gymraeg yn gyfrifol am arwain ar gydymffurfiaeth â'r safonau a hyrwyddo'r iaith o fewn y Cyngor. Mae'r Prif Weithredwr yn cadw trosolwg strategol, gyda chefnogaeth aelod portffolio a grŵp llywio o gynghorwyr a swyddogion.

Yn unol â gofynion y safonau, mae'r Cyngor yn cyhoeddi adroddiad blynyddol sy'n nodi sut y mae wedi cyflawni ei ddyletswyddau'n ymwneud â'r Gymraeg. Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys data penodol ar gwynion, sgiliau Cymraeg staff, hyfforddiant a swyddi a hysbysebwyd.

Derbyniwyd yr adroddiad gan Dîm Arweinyddiaeth y Cyngor, cafodd ei graffu gan y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, a'i gymeradwyo'n derfynol gan yr aelod portffolio perthnasol.